

Okul Yönetici Rollerini ile Öğrenci İyi Olma İlişkisinin Çeşitli Değişkenlere Göre Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Murat Gürkan GÜLCAN

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

muratggulcan@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3032-4383

Burcu EROT

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi

burcuerot@gmail.com, ORCID: 0009-0004-9606-7193

Özet

Bu araştırmanın amacı okul yönetici rolleri ile öğrenci iyi olma ilişkisini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırma nicel ve nitel desenlerin birlikte kullanıldığı karma yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Ortaokullarında görevli Öğretmenler ve 12 yaş grubu öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan okullar tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Çalışmada her tabakadan eşit oranda örnek seçilerek orantılı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalama yapmak için İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin yürüttüğü 'Mahallem İstanbul' (2017) projesi verilerinden faydalanılmıştır. Buna göre İstanbul'da sosyoekonomik farklılığın en fazla olduğu Ataşehir, Beyoğlu ve Beykoz İlçelerinin alt ve üst sosyoekonomik düzey mahallesinde bulunan toplam 6 okulda uygulama yapılmıştır. Araştırmaya 38 öğretmen, 551 öğrenci olmak üzere toplam 589 kişi katılmıştır. Araştırmada belirlenen okullardaki öğretmenlere 'Okul Yönetici Rollerini Ölçeği' uygulanmış, aynı okulun öğrencilerine ise 'Uluslararası Çocuk İyi Oluş Ölçeği' uygulanmıştır. Çalışma verileri SPSS 21 kullanılarak bağımsız gruplar için t-testi, ANOVA ve regresyon analizi ile incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin aldığı puanlar okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyine göre değişmektedir. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul yönetici ortalamaları alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul yönetici ortalamalarına göre yüksektir. Okul yöneticileri rollerini puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanın 'bilgi sağlama', daha sonra sırasıyla 'karar verme' ve 'bireyler arası rol' puanları olduğu görülmektedir. Öğrenci iyi oluş puanları incelendiğinde öğrencinin eğitim gördüğü okul ile evin ve ailen, sahip olduğu şeyler, yaşadığı çevre, hayatın ve geleceğin puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır. 'Okul Yönetici Rollerini ölçeği' ile 'Uluslararası Çocuk İyi Oluş ölçeği' arasındaki ilişki incelendiğinde; 'Okul Yönetici Rollerini ölçeği' 'bireyler arası' alt boyutu ile 'Uluslararası Çocuk İyi Oluş ölçeği' 'kendini hakkındaki duygular' boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü ilişkiler vardır. Okul yöneticilerinin bireyler arası rol puanları arttıkça öğrencilerin kendin hakkındaki duyguların bölümü puanları düşmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul Yönetici Rollerini, Çocuk İyi Oluşu

Evaluation of the Research Findings of the Relationship between School Administrator Roles and Student Well-Being According to Various Variables

Abstract

The aim of this research is to examine the relationship between school administrator roles and student well-being according to various variables. The research was carried out with a mixed approach in which quantitative and qualitative patterns were used together. In this research, explanatory pattern, one of the mixed method patterns, was used. The study group of the research consists of Teachers working in Secondary Schools of Istanbul province and students aged 12 in the 2021-2022 academic year. The schools participating in the research were determined by stratified sampling method. In the study, the proportional stratified sampling method was used by selecting samples from each layer in equal proportion. In order to make stratification, the data of the 'Mahallem İstanbul' (2017) project conducted by the Faculty of Economics of Istanbul University were used. Accordingly, the application was made in a total of 6 schools located in the lower and upper socioeconomic level neighborhoods of Ataşehir, Beyoğlu and Beykoz Districts, where the socioeconomic difference is highest in Istanbul. A total of 589 people, including 38 teachers and 551 students, participated in the research. The 'School Administrator Roles Scale' was applied to the teachers in the schools determined in the research, and the 'International Child Well-Being Scale' was applied to the students of the same school. The study data were analyzed by t-test, ANOVA and regression analysis for independent groups using SPSS 21. According to the results of the study, the scores obtained by school administrators vary according to the socioeconomic level of the region where the school is located. The average school administrators in the upper socioeconomic level neighborhood are higher than the average school administrators in the lower socioeconomic level neighborhood. When the average scores of school administrators' roles are examined, it is seen that the highest score is 'providing information', then 'Decisional' and 'interpersonal role' scores, respectively. When student well-being scores are examined, there is a meaningful relationship between the school where the student is studying and the scores of your home and family, the things you have, the environment you live Decently, your life and the future. When the relationship between the 'School Administrator Roles scale' and the 'International Child Well-Being scale' was examined, Dec.; There are statistically significant and negative relationships between the 'School Administrator Roles scale' 'interpersonal' sub-dimension and the 'International Child Well-being scale' 'self-feelings' dimension. Dec.1. There is a statistically significant and negative relationship between the 'School Administrator Roles scale' and the 'self-feelings' sub-dimension. Dec. 1. As the interpersonal role scores of school administrators increase, the scores of the students' feelings about themselves decelerate.

Keywords: School Administrator Roles, Child Well-Being

GİRİŞ

Problem Durumu

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu 2. Maddesinde Türk vatandaşlarının 'Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip kişiler olarak yetiştirmek' ile 3. Maddesinde 'kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak' Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçları arasında belirtilmiştir. Bu kanuna göre Türk eğitim ve öğretim sistemi bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde bazı temel ilkelere uygun olarak düzenlenir. Millî Eğitim Temel Kanunu'nun temel ilkelerinden biri 'fırsat ve imkan eşitliği'dir. Bu ilke eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanması temeline dayanmaktadır. Hiç şüphesiz ki okullarımızda yapılacak her tür uygulama bu amaçlara uygun olarak ve fırsat ve imkan eşitliği ilkesi gözetilerek yapılmalıdır. Bursalıoğlu'na (2015) göre örgütü amaçlarına uygun olarak

yaşatmak yönetimin temel görevidir. Bu doğrultuda okul yönetiminin görevi de okulu amaçlarına uygun yaşatmaktır. Bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için mevcut örgüt yapısını ve prosedürü kullanan kişi olan yönetici, okuldaki tüm etkinliklerin başarıya ulaşmasında anahtar kişidir (Arslan ve Kılınç, 2019; Aydın, 2007; Güçlü, 1997). Yöneticinin görevi örgütsel etkililiği sağlamak için insan ve diğer kaynakları amaçları gerçekleştirecek biçimde düzenlemektir (Çalık, 1997). Okul yöneticileri; öğretmen, eğitici olmayan personel, öğrenci, veli, çevre liderleri, yerel yöneticiler ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan, farklı beklentileri olan öğelerle ilişki kurmak, onların beklentilerini bağdaştırarak yönetimi sürdürmek durumundadır (Kaya, 1986). Yönetim sürecinin tüm bu karmaşık ilişkiler ağı içeren ve çok yönlü yapısı nedeniyle, yönetici birden fazla rol üstlenir. Yönetici rolleri hakkında sınıflandırma Mintzberg (1971) tarafından yapılmış ve yönetici rollerinin üç ana kategoride incelenebileceği belirtilmiştir. Mintzberg'e göre yöneticiler birbirleriyle ilişkili, fakat birbirlerinden farklı on rolü gerçekleştirir (Özdemir, 2018). Bu roller; bireyler arası roller, bilgi sağlama rolleri ve karar verme rolleri olarak üç ana kategoride incelenir (Koparal ve Özalp, 2013). Günümüzde okul yöneticilerinden okula düşük motivasyonla gelen öğrenci ve öğretmenleri güdüleyerek öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaları ve yönetsel olarak iyi bir okul ortamı yaratmaları beklenmektedir (Grogan ve Andrews, 2002; Salazar, 2007; Hess ve Kelly, 2005). Buna göre okuldaki bütün öğrencilerin akademik ve sosyal olarak başarıya ulaşmaları tek amaçtır (Portin vd, 2006). İyi oluş düzeyleri yüksek olan öğrenciler, okulu daha ilgi çekici bulur ve kendini iyi hisseder, öğrenme ihtiyaçları artar ve okuldaki akran ilişkileri düzelir. Bu amaçla okul sistemi içinde öğrencinin ne kadar mutlu olduğu tespit edilmeli ve iyi oluş halinin sağlanması için gerekli şartlar oluşturulmalıdır (Işık, 2017, s.1). Milli Eğitimin genel amaçları arasında yer alan sağlıklı kişiler yetiştirmek amacına yönelik olarak Dünya Sağlık Örgütü, sağlığı sadece hastalığın bulunmayışı değil 'bedensel, zihinsel ve sosyal anlamda tam iyilik hali' olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre; sağlıklı olmak için, kişinin sağlık sorununun olmaması yetmeyecektir. Tam iyilik halinin olması gerekmektedir. 'Tam iyilik hali' ise ihtiyaçların tam olarak karşılanması anlamına gelmektedir (Top vd., 2003: s.18). Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Raporu (UNDP, 2016), Daha İyi Yaşam Endeksi (oecdbetterlifeindex.org, 2016), 2012 yılından bu yana her yıl yayımlanan Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (SDSN, 2017) ve buna bağlı olarak hazırlanan Dünya Mutluluk Raporu (WHR, 2017) gibi uluslararası belgelerde insan iyi oluşuna ilişkin ölçümlerin önem kazandığı görülmektedir. Bu çalışmalarla iyi oluş durumunun herkese ulaşım ulaşılmadığı değerlendirilmektedir. İyi olma hali (well-being), "fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal gelişim yoluyla bireyin kendisi, başkaları ve çevre ile ilişkili olarak kendine özgü potansiyelini geliştirmesi" olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun iyi oluşu kavramı ise çocuğun yaşam kalitesini, yaşam doyumunu vurgular ve temel göstergeler ışığında çocuğun yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar (OECD, 2009). Çocuğun iyi olma hali ailelerine bağımlı olmaları, politika ve ekonomiden yüksek düzeyde etkilenmeleri nedeniyle mevcut iyi olma hali tanımından içerik olarak farklılık gösterir. Çocuğun iyi olma hali çocukların yaşadıkları ortamlarda gerçekleşmektedir. Çocuklar bu ortamlarda kendi deneyimlerini aktif olarak şekillendirmektedir. Onlar kendi deneyimlerini ailelerinden bağımsız olarak yaşamaktadır ve hayatı nasıl tecrübe ettikleri sahip olacakları gelecekleri kadar önemlidir (Elsley, 2004). Çocuğun iyi olma hali yaklaşımının önemi maddi durum, sağlık, eğitim gibi nesnel yaşam koşulları ile çocukların içinde yaşadıkları koşulları nasıl yorumladıkları/değerlendirdikleri, mutluluk ve yoksunluklarını nasıl ifade ettikleri gibi öznel deneyimlerin birleşiminde yatmaktadır (Frones, 2008). Çocukları nasıl sosyal ilişkilerinden bağımsız olarak

düşünemiyorsak, yaşadıkları ortamlardan bağımsız olarak da düşünemeyiz (Sibley, 1995). Aile, okul ve yaşanan mahalle, çocukların iyi olma halini belirleyen ekonomik ve sosyal bağlamı oluşturur ve bu belli coğrafik bağlamdaki kamu kaynakları, ilişkiler ağı çocukluk döneminin nasıl geçirildiğini anlamamızı sağlar. İyi olma halini ölçmeye ve izlemeye dair uluslararası çalışmalar Avrupa Birliği (EU), Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri (CEE) ve Bağımsız Devletler Topluluğu (CIS) ve OECD ülkelerinde karşılaştırılabilir nitelikte ulusal verilere dayanarak oluşturulmuştur. OECD, 'Doing Better for Children', (2009) ve Avrupa Komisyonu 'EC, Report on Child Poverty and Child Well-Being in the European Union' (2008) çocuğun iyi olma hali ile ilgili çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu çalışmalar çocuğun iyi olma kavramının uluslararası boyutta önem kazanmaya başladığını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF, 2013) tarafından yayımlanan çocuk refahı belgesinde 'Türkiye'de çocuğun iyi olma hali göstergelerinin belirlenmesi: İstanbul Örneği' çalışması değerlendirilmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin eğitimlerinde temel belirleyicinin ailelerinin sosyoekonomik durumu olduğuna dikkat çekilmiştir. Okul yöneticiliğinin günden güne daha kapsamlı, karmaşık ve çok boyutlu hale geldiği açıkça görülmektedir. Okul yöneticisinin, Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve ilkeleri doğrultusunda çok çeşitli konularda kararlar vermesi gerekmektedir. Simon, yönetimin merkezini karar süreci olarak kabul etmiş ve diğer süreçlerin karara bağımlı olduğunu ileri sürmüştür. Bursalıoğlu, yöneticilerin kararları okul eylemlerine yön vermek ve amaçlarını gerçekleştirmek için kullandığını belirtmektedir. Okullarını tüm farklılıklara rağmen her durumda yöneticinin en önemli rollerinden biri karar verici olmaktır. Şüphesiz ki alınan bu kararlar, öğrenci iyi oluşunu da etkilemektedir. Bu çalışma, eşit şartlarda yaşadıklarını kabul ederek aynı akademik başarıyı göstermelerini beklediğimiz ve okulun en önemli unsurlarından olan öğrencilerimizin iyi oluşlarında yönetici rollerinin etkisini çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır. Birbirinden çok farklı sosyoekonomik ve kültürel çevre özelliklerine sahip okullarda görev yapan ve pek çok farklı rolü yerine getiren yöneticilerin öğrenci iyi oluşu üzerindeki etkisinin incelenmesi alana katkı açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Önemi

Türkiye Cumhuriyeti 11. Kalkınma Planında (2019-2023) eğitimin amacı mutlu bireyler yetiştirme ifadesiyle yer bulmuş, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2019-2023 stratejik planında da misyon ve vizyon olarak mutlu birey kavramına vurgu yapılmıştır. Sağlıklı ve mutlu bireyler ülkenin kalkınması, sosyal ve ekonomik anlamda gelişmesi için hayati öneme sahiptir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 'Sağlık 2020: Eğitim ve Sağlık' raporunda dikkat çektiği (well-being) iyi oluş kavramının Milli Eğitim Bakanlığının da dikkatini çektiği ve çocukların iyi oluşlarının artırılmasına yönelik bir takım planlamaların yapıldığı görülmektedir. Çocuğun iyi olma hali kavramının ülkemizde yeni araştırılmaya başlandığı söylenebilir. Okul yönetici rolleri ile çocuğun iyi oluşu ilişkisini inceleyen bir araştırma ise bulunmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde okul; çocuklara yeni değerler katan, mutluluklarını artıran evrensel, milli ve manevi değerlerle birlikte yaşam becerilerini içselleştirdiği bir yaşam alanı şeklinde ifade edilmiş, bununla birlikte yeni yüzyılda zamanın ruhunu önemseyen yeni bir okul anlayışı geliştirileceğine dikkat çekilmiştir. Eğitim sistemimizde iyileştirmelerin yapılabilmesi için okulların içinde buldukları il, ilçe ve muhitin öncelikleri doğrultusunda

amaçlara sahip olmaları ve bu amaçlara yönelik faaliyetlerde bulunmaları ön koşul olarak belirtilmiştir. Ayrıca bu belgede açıkladığı üzere, okulların içinde bulunduğu koşul ve önceliklerin göz önünde bulundurulacağı okul gelişim modelinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Öğrencilerin içinde bulunduğu koşul ve önceliklerin birbirinden çok farklı olduğu bir çevrede, onlardan aynı şekilde başarı göstermeleri beklenmekte ve aynı iyilik halinde buldukları kabul edilmektedir. Benzer çevrede, koşul ve önceliklerde bulunmayan öğrencilerin eşit fırsatlara sahip olmadıkları halde, eşit şartlarda karşılaştırılmaya çalışılmaları eğitim sistemimizin handikaplarından dolayıdır. Bu çalışma çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak yönetici rolleri ve öğrenci iyi olma hali ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma okul yönetici rolleri ile öğrenci iyi olma ilişkisinin çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda uygulamaya dönük nicel ve nitel alt amaçlar belirlenmiştir.

- 1- Okul yönetici rolleri çeşitli değişkenler bakımından nasıldır?^[1]_[SEP]
- 2- Öğrencilerin iyi oluş değerleri çeşitli değişkenler bakımından nasıldır?^[1]_[SEP]
- 3- Okul yönetici rolleri ile öğrenci iyi olma değerleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

BULGULAR^[1]_[SEP]

Çalışmanın bu kısmında okul yönetici rolleri ve öğrenci iyi oluş puanları okul, sosyoekonomik düzey bazında incelenmiş ve okul yönetici rolleri ile çocuk iyi oluş ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulguları araştırmanın problemleri doğrultusunda aşağıda sunulmuştur.

Okul yönetici rollerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi

Tablo 1. Okullara Göre Okul Yönetici Genel Ortalamaları

OKUL	Okul							
	Yönetici Roller		Bireyler Arası		Bilgi Sağlama		Karar Verme	
	Ort	N	Ort	N	Ort	N	Ort	N

ATAŞEHİR EMLAK	4.42	11	4.32	11	4.58	11	4.36	11
----------------	------	----	------	----	------	----	------	----

KONUT
ORTAOKULU

ATAŞEHİR MUSTAFA	2.99	4	2.58	4	3.50	4	2.86	4
---------------------	------	---	------	---	------	---	------	---

ÖNCEL
ORTAOKULU

BEYKOZ ANADOLU	4.33	11	4.17	11	4.61	11	4.23	11
----------------	------	----	------	----	------	----	------	----

HİSARİ
ORTAOKULU

BEYKOZ MEHMET	3.69	5	3.37	5	4.03	5	3.64	5
---------------	------	---	------	---	------	---	------	---

EMİN
PULATKONAK
ORTAOKULU

BEYOĞLU DR.	3.89	7	3.43	7	4.12	7	4.02	7
-------------	------	---	------	---	------	---	------	---

TEVFİK SAĞLAM
ORTAOKULU

Araştırmaya katılan öğretmen sayıları incelendiğinde, Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu'ndan 11, Ataşehir-Mustafa Öncel Ortaokulu'ndan 4, Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu'ndan 11, Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu'ndan 5, Beyoğlu Dr. Tevfik Sağlam Ortaokulu'ndan 7 olmak üzere araştırmaya toplam 38 öğretmen katılmıştır. Yönetici rolleri genel ortalamaları okullara göre incelendiğinde Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu 4,42, Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu 2,99, Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu 4,33, Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu 3,69, Beyoğlu Dr. Tevfik Sağlam Ortaokulu 3,89 puan ortalamasına sahiptir. Buna göre en yüksek yönetici rolü puanı ortalamasının Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu'na ait olduğu görülmektedir. En düşük okul yönetici rolü ortalaması ise Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu'na aittir. Bireyler arası rol puanları incelendiğinde en yüksek puan 4,32 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu, en düşük puan ise 2,58 puan ile Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu, bilgi sağlama rol puanları incelendiğinde en yüksek puan 4,61 ile Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu en düşük puan ise 3,50 puan ile Ataşehir Mustafa Öncel

Ortaokulu, karar verme rol puanları incelendiğinde ise en yüksek puan 4,36 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu, en düşük puanın ise 2,86 puan ile Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu'na ait olduğu görülmektedir. Tüm okullarda en yüksek yönetici rolü puanı bilgi sağlama rolüne aittir. Yönetici ortalamaları puanına göre sıralandığında tüm okullarda 2. sırada 'karar verme' ve son olarak 'bireyler arası' rol puanları gelmektedir. Buna göre okulun bulunduğu sosyoekonomik düzey mahalleden bağımsız olarak okul yöneticilerinin en çok bilgi sağlama rolünde başarılı oldukları daha sonra sırasıyla karar verme ve bireyler arası rollerde etkili oldukları söylenebilir.

Tablo 2. Okulun Bulunduğu Mahallenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Yönetici Rollerini Puanları

		Sosyoekonomik		
		N	Ortalama	S t sd p
		Düzey		
OKUL YÖNETİCİ				
Alt		16	3.60	.88
				-2.29 36 .005
ROLLERİ				
Üst		22	4.38	.71
BİREYLERARASI				
Alt		16	3.19	1.13
				-3.06 36 .004
Üst		22	4.24	.95
BİLGİ SAĞLAMA				
Alt		16	3.93	.86
				-2.83 36 .007
Üst		22	4.59	.56
KARAR VERME				
Alt		16	3.61	.90
				-2.42 36 .021
Üst		22	4.29	.82

Okul yönetici rolleri ölçeği puanları okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli 16 öğretmenin puan ortalaması 3.60, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli 22 öğretmenin puan ortalaması 4.37'dir. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalamasının alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bireyler arası rol puanları okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 3.19, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalaması 4.24'dür. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalamasının alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bilgi sağlama rolü puanları okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 3.93, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalaması 4.59'dur. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalamasının alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Karar verme rolü puanları okulun bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre incelendiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 3.61, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 4.29'dur. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin puan ortalamasının alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda görevli öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Okul yönetici rolleri ölçeğinden alınan puanların okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan T-Testine göre; ölçeğin kendisinde ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır ($p < .05$). Anlamlı farklılıklar üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okul yöneticilerinin aldığı yüksek puanlardan kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin iyi oluş değerlerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi

Tablo 3. Öğrencilerin Okuduğu Okullar ve İyi Oluş Puanları

Post Hoc

OKULLAR	N	Ort	S	F	p	(Tukey)
---------	---	-----	---	---	---	---------

EVİN	Ataşehir-Emlak Konuta	61	4.89	.51
VE	Ataşehir-Mustafa Öncelb	32	4.76	.52
AİLEN	Beykoz-Anadolu Hisarıcık	81	4.30	1.09

a>b>d>c
>

Beykoz-Mehmet Emin 149 4.73 .56 12.04 .00

Pulatkonakd e>f

Beyoğlu-Cihangir
Münir 72 4.59 .69

Özkule

	Beyoğlu-Dr. Tefvik Sağlam	147	4.16	1.01				
	Ataşehir-Emlak Konuta	61	2.22	.13				
	Ataşehir-Mustafa Öncel	32	2.19	.15				
SAHİP	Beykoz-Anadolu Hisarıc	81	2.13	.19				
OLDU								
ĞUN	Beykoz-Mehmet Emin	149	2.16	.16	5.33	.00	a>e>c>f	
ŞEY	Pulatkonak							
LER								
	Beyoğlu-Cihangir Münir	72	2.20	.17				
	Özkule							
	Beyoğlu-Dr. Tefvik Sağlam	147	2.11	.19				
	Ataşehir-Emlak Konut	61	4.66	1.36				
	Ataşehir-Mustafa Öncel	32	4.87	1.24				
ARKA								
	Beykoz-Anadolu Hisarı	81	4.84	1.29				
DAŞLA								
RIN VE								
	Beykoz-Mehmet Emin	148	5.18	.91	4.46	00	d>f	
TANI	Pulatkonakd							
DIKLA								
RIN	Beyoğlu-Cihangir Münir	72	4.80	1.09				
	Özkul							

	Beyoğlu-Dr. Sağlamf	Tevfik	147	4.54	1.36		
	Ataşehir-Emlak Konuta	61	7.07	1.45			
	Beykoz-Anadolu Hisarı	81	6.18	2.01			
YAŞAD							
							a>d>e>b>
IĞIN	Beykoz-Mehmet Emin	148	6.20	1.71	5.62	.00	
ÇEVRE	Pulatkonakd						f
	Beyoğlu-Cihangir Münir	72	5.83	1.79			
	Özkule						
	Beyoğlu-Dr. Sağlamf	Tevfik	147	5.62	2.18		
	Ataşehir-Emlak Konut	61	5.42	.77			
	Ataşehir-Mustafa Öncel	32	5.11	.88			
	Beykoz-Anadolu Hisarı	81	4.89	1.13			
OKUL	Beykoz-Mehmet Emin	148	5.09	.95	2.22	.05	
	Pulatkonak						
	Beyoğlu-Cihangir Münir	72	5.12	.96			
	Özkul						
	Beyoğlu-Dr. Sağlam	Tevfik	147	5.21	1.04		
	Ataşehir-Emlak Konut	61	2.99	.47			
	Ataşehir-Mustafa Öncel	32	2.99	.48			
ZAMA							
NINI	Beykoz-Anadolu Hisarı	81	2.83	.48			

NASIL Beykoz-Mehmet Emin 147 2.93 .48 2.64 .02 e>f

KULLA Pulatkonak

NIYOR

SUN Beyoğlu-Cihangir Münir 72 3.04 .58

Özkule

Beyoğlu-Dr. Tevfik
Sağlamf 146 2.82 .50

Ataşehir-Emlak Konut 61 6.47 1.14

Ataşehir-Mustafa Öncel 32 5.78 1.65

Beykoz-Anadolu Hisarı 81 5.94 1.77

SENİN

LE Beykoz-Mehmet Emin 147 6.34 1.21 1.92 .08

İLGİLİ Pulatkonak

Beyoğlu-Cihangir Münir 72 6.14 1.41

Özkul

Beyoğlu-Dr. Tevfik
Sağlam 146 6.07 1.60

Ataşehir-Emlak Konut 61 7.02 1.50

Ataşehir-Mustafa Öncel 32 6.46 2.12

KEN

Beykoz-Anadolu Hisarı 81 6.52 1.93

DİN

HAKKI Beykoz-Mehmet Emin 147 7.11 1.71 2.52 .02 d>f

NDAKİ Pulatkonakd

DUYGU

LAR Beyoğlu-Cihangir Münir 72 6.87 1.63

Özku

Beyoğlu-Dr. Tefik
Sağlamf 145 6.49 1.93

Ataşehir-Emlak Konut 61 8.56 1.10

Ataşehir-Mustafa Öncel 32 7.65 1.72

HAYA Beykoz-Anadolu Hisarı 81 8.09 1.82

TIN VE

Beykoz-Mehmet Emin 149 8.27 1.47 2.38 .03 a>d>e>c

GELE

Pulatkonak

CEĞİN

Beyoğlu-Cihangir Münir 72 8.15 1.65

Özku

Beyoğlu-Dr. Tefik
Sağlam 147 7.86 1.84

Öğrencilerin iyi oluş ölççeğinden aldıkları puanlar okul bazında değerlendirildiğinde evin ve ailen bölümünde en yüksek ortalama puan 4.89 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 4.16 ile Beyoğlu Dr. Tefik Sağlam Ortaokulu öğrencilerine aittir. Sahip olduğun şeyler bölümünde en yüksek ortalama puan 2.22 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 2.11 ile Beyoğlu Dr. Tefik Sağlam Ortaokulu öğrencilerine aittir. Arkadaşların ve tanıdıkların bölümünde en yüksek ortalama puan 5.18 ile Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 4.54 ile Beyoğlu Dr. Tefik Sağlam Ortaokulu öğrencilerine aittir. Yaşadığın çevre bölümünde en yüksek ortalama puan 7.07 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 5.62 ile Beyoğlu Dr. Tefik Sağlam Ortaokulu öğrencilerine aittir. Okul bölümünde en yüksek ortalama puan 5.42 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 4.89 ile Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu öğrencilerine aittir. Zamanını nasıl kullanıyorsun bölümünde en yüksek ortalama puan 3.04 ile Beyoğlu Cihangir Münir Özku Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 2.82 ile Beyoğlu Dr. Tefik Sağlam Ortaokulu öğrencilerine aittir. Seninle ilgili bölümünde en yüksek ortalama puan 7.02 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 5.78 ile Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu

öğrencilerine aittir. Kendin hakkındaki duygular bölümünde en yüksek ortalama puan 7.11 ile Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 6.46 ile Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu öğrencilerine aittir. Hayatın ve geleceğin bölümünde en yüksek ortalama puan 8.56 ile Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu ve en düşük ortalama puan ise 7.65 ile Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu öğrencilerine aittir. Öğrencilerin iyi oluş ölçeğinden aldıkları puanların okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını anlamak üzere yapılan ANOVA analizine göre; evin ve ailen, sahip olduğun şeyler, arkadaşların ve tanıdıkların, yaşadığın çevre, zamanını nasıl kullanıyorsun, kendin hakkındaki duygular ile hayatın ve geleceğin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar vardır ($p<,05$). Anlamlı farkların hangi seçenekten kaynaklandığını anlamak üzere yapılan Post Hoc analizlerinden Tukey'e göre; evin ve ailen, sahip olduğun şeyler, yaşadığın çevre ve hayatın ve geleceğin boyutlarında anlamlı farklar; Ataşehir Emlak Konut öğrencilerinin ortalama puanlarından, arkadaşların ve tanıdıkların ve kendin hakkındaki duygular boyutunda anlamlı farklar Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak öğrencilerinin ortalamalarından, zamanını nasıl kullanıyorsun boyutunda anlamlı fark ise Beyoğlu Cihangir Münir Özkul öğrencilerinin ortalama puanlarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin İyi Oluş Puanlarının Okulun Bulunduğu Mahallenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Dağılımı

	Alt		Üst	
	ORT	N	ORT	N
EVİN VE AİLEN	4.48	328	4.57	214
SAHİP OLDUĞUN ŞEYLER	2.14	328	2.18	214
ARKADAŞLARIN VE TANIDIKLARIN	4.86	328	4.78	214
YAŞADIĞIN ÇEVRE	5.90	328	6.32	214
OKUL	5.15	328	5.12	214
ZAMANINI NASIL KULLANIYORSUN	2.89	328	2.95	214

SENİNLE İLGİLİ	6.17	328	6.16	214
KENDİN HAKKINDAKİ DUYGULAR	6.77	328	6.78	214
HAYATIN VE GELECEĞİN	8.03	328	8.25	214

Araştırmaya katılan öğrenci sayısı okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde 328 öğrenci alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda, 214 öğrenci ise üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda eğitim görmektedir. Alt sosyoekonomik düzey mahallede eğitim gören öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrenci iyi oluş puanları okulların bulunduğu mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde evin ve ailen bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 4.48 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 4.57'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin evin ve ailen bölümü puanları daha yüksektir. Sahip olduğun şeyler bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 2.14 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 2.18'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencilerinin sahip olduğun şeyler bölümü puanları daha yüksektir. Arkadaşların ve tanıdıkların bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 4.86 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 4.78'dir. Buna göre alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin arkadaşların ve tanıdıkların bölümü puanları daha yüksektir. Yaşadığın çevre bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 5.90 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 6.32'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin yaşadığın çevre bölümü puanları daha yüksektir. Okul bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 5.15 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 5.12'dir. Buna göre alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin okul bölümü puanları daha yüksektir. Zamanını nasıl kullanıyorsun bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 2.89 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 2.95'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin zamanını nasıl kullanıyorsun bölümü puanları daha yüksektir. Seninle ilgili bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 6.17 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 6.16'dir. Buna göre alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin seninle ilgili bölümü puanları daha yüksektir. Kendin hakkındaki duygular bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 6.77 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 6.78'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin kendin hakkındaki duygular bölümü puanları daha yüksektir. Hayatın

ve geleceğin bölümü puan ortalaması alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda 8.03 ve üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda ise 8.25'dir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin hayatın ve geleceğin bölümü puanları daha yüksektir. Genel olarak incelendiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin arkadaşların ve tanıdıkların bölümü, okul bölümü, seninle ilgili bölümü puan ortalamaları, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamalarına göre yüksektir.

Tablo 5. Okulun Bulunduğu Mahallenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin İyi Oluş Puanları

	Sosyoekonomik	N	Ort	S	t	sd	p
	Alt	328	4.48	.84			
EVİN VE AİLEN					-1.17	540	.24
	Üst	214	4.56	.86			
SAHİP OLDUĞUN	Alt	328	2.14	.18			
ŞEYLER					-2.48	540	.01
	Üst	214	2.18	.17			
ARKADAŞLARIN	Alt	327	4.86	1.20			
VE					.77	539	.43
TANIDIKLARIN	Üst	214	4.78	1.24			
	Alt	327	5.90	1.97			
YAŞADIĞIN ÇEVRE	Üst	214	6.32	-2.46		539	.01

				1.85
	Alt	327	5.15	.98
OKUL			.33	539 .73
	Üst	214	5.12	1.00
ZAMANINI NASIL	Alt	325	2.89	.49
			-1.31	537 .19
KULLANIYORSUN	Üst	214	2.95	.52
SENİNLE İLGİLİ	Alt	325	6.16	1.45
			.035	537 .97
	Üst	214	6.16	1.50
KENDİN	Alt	324	6.77	1.87
HAKKINDAKİ			-0.06	536 .94
DUYGULAR	Üst	214	6.78	1.72
HAYATIN	Alt	328	8.03	1.68
VE GELECEĞİN			-1.50	540 .132
	Üst	214	8.24	1.59

Öğrencilerin iyi oluş ölçeğinden aldıkları puanların sosyoekonomik düzeye göre değişiklik yaratıp yaratmayacağını anlamak üzere yapılan T-Testlerine göre; sahip olduğun şeyler ve yaşadığın çevre alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar vardır ($p < .05$). Bu anlamlı farklılaşmalar üst sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin aldıkları ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır. Genel olarak bakıldığında evin ve ailen, sahip olduğun şeyler, yaşadığın çevre, zamanını nasıl kullanıyorsun, kendin hakkındaki duyguların, hayatın ve geleceğin bölümü ortalama puanlarının üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencilerinde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte arkadaşların ve tanıdıkların, okul ve seninle ilgili bölümleri ortalama puanlarının alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencilerinde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Okullarına Göre İyi Oluş Puanlarının İncelenmesi

Model	Standart Olmayan		Standart		t	p	R ²
	B	Error Std.	Beta	Katsayılar			
1 Sabit	5.69	.36			16.27	.00	
							.04
Evin ve Ailen	-.42	.08	-.22		-5.26	.00	
Bağımlı değişken: Okul							
1 Sabit	6.77	.82			8.17	.00	
Sahip Olduğun	-1.25	.38	-.14		-3.27	.001	.02

Şeyler

Bağımlı değişken:
Okul

1 Sabit	4.43	.28		15.59	.00
---------	------	-----	--	-------	-----

.003

Arkadaşların ve	-.07	.05		-1.30	.19
-----------------	------	-----	--	-------	-----

-05

Tanıdıkların

Bağımlı değişken:
Okul

1 Sabit	5.04	.22		22.41	.00
---------	------	-----	--	-------	-----

.03

Yaşadığın Çevre	-.16	.03	-.19	-4.55	.00
-----------------	------	-----	------	-------	-----

Bağımlı değişken:
Okul

1 Sabit	4.15	.36		11.30	.00
---------	------	-----	--	-------	-----

Okul	-.01	.07	-.01	-.23	.81	.00
------	------	-----	------	------	-----	-----

Bağımlı değişken: Okul						
1 Sabit	4.67	.40		11.49	.00	
						.004
Zamanını Nasıl	-.207	.137		-1.50	.13	
						-.065
Kullanıyorsun						
Bağımlı değişken: Okul						
1 Sabit	4.29	.30		14.29	.00	
						.001
Seninle İlgili	-.03	.04	-0.03	-.79	.42	
Bağımlı değişken: Okul						
1 Sabit	4.36	.27		16.17	.00	
Kendin						
Hakkındaki	-.04	.03		-1.15	.24	.002
						-.05
Duyuların						

Bağımlı değişken:
Okul

1 Sabit	4.74	.34	13.63	.00
				.007
Hayatın ve	-.08	.04	-1.96	.05
			-.08	
Geleceğin				

Bağımlı değişken: Okul

Öğrencilerin okullarının, iyi oluş ortalamalarıyla bir ilişkisi olup olmadığını anlamak üzere yapılan regresyon analizlerine göre; okulların evin ve ailen alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($p < .05$). Öğrencilerin okulları evin ve ailen alt boyutundan alınan puanların R2 değeri olan %4.9'unu açıklamaktadır. Okulların sahip olduğu şeyler alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($p < .05$). Öğrencilerin okulları sahip olduğu şeyler alt boyutundan alınan puanların R2 değeri olan %2'sini açıklamaktadır. Okulların yaşadığı çevre alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($p < .05$). Öğrencilerin okulları yaşadığı çevre alt boyutundan alınan puanların R2 değeri olan %3.7'sini açıklamaktadır. Okulların hayatın ve geleceğin alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($p < .05$). Öğrencilerin okulları hayatın ve geleceğin alt boyutundan alınan puanların R2 değeri olan %0.7'sini açıklamaktadır. Öğrencilerin okullarının, arkadaşların ve tanıdıkların, okul, zamanını nasıl kullanıyorsun, seninle ilgili, kendin hakkındaki duyguların alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi yoktur ($p > .05$).

Aşağıdaki korelasyon analizinde araştırmada kullanılan Uluslararası İyi Oluş ölçeği ve Okul Yönetici Rollerini ölçeği arasındaki ilişkileri tespit etmek amaçlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; bireyler arası alt boyutu ile kendi hakkındaki duygular arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) ve negatif yönlü (-.258) ilişkiler vardır. Öğretmenlerin bireyler arası alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça öğrencilerin kendi hakkındaki duygular boyutunda alınan puanlarda azalma yaşanacaktır ve bu azalmanın oranı da .258 kadardır.

Tablo 7. Okul yönetici Rollerini İle Çocuk İyi Oluş İlişkisi

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											

1.EA	Korelasyon	1
------	------------	---

2.SOŞ	Korelasyon	1
		20*

3.AT	Korelasyon	1
		34* 19*

4.YÇ	Korelasyon	1
		31* 23* 38*

5.O	Korelasyon	1
		24* 14* 31* 35*

6.ZNK	Korelasyon	1
		13* 20* 16* 17*

7.Sİ	Korelasyon	1
		35* 21* 42* 42* 17*

	Korelasyon37*	.	.	.	1				
8.KHD						36*	23*	37*	40*	17*	58*			
	Korelasyon36*	.	.	.	1				
9.HG						32*	21*	36*	39*	18*	59*	57*		
	Korelasyon10	1		
10.birey						004	14	14	16	02	08	25*	05	
	Korelasyon04	1	
11.blg						05	03	12	006	04	008	18	10	61*
	Korelasyon	-.0900	.	.	1
12.kv						02	009	07	02	07	06	19	70*	69*

EA; Evin ve Ailen, SOŞ; Sahip Olduğın Şeyler, AT; Arkadaşların ve Tanıdıkların, YÇ; Yaşadığın Çevre, O; Okul, ZNK; Zamanını Nasıl Kullanıyorsun, Sİ; Seninle İlgili, KHD; Kendin Hakkındaki Duygular, HG; Hayatın ve Geleceğın, birey; bireyler arası, blg; bilgi, kv; karar verme

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada okullara göre okul yönetici genel ortalamaları incelendiğinde, okul yönetici rolleri puanlarının üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda daha yüksek olduğu görülmektedir. Okul yönetici rolleri ölçeğinden alınan puanlarının okulun bulunduğu mahallenin sosyoekonomik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan T-Testine

göre; ölçeğin kendisinde ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır ($p<,05$). Anlamlı farklılıklar üst sosyoekonomik mahallede bulunan okul yöneticilerinin aldığı puanlardan kaynaklanmaktadır. Bilindiği gibi yönetici atamalarında puan sistemi kullanılmaktadır. Buna göre yöneticiler çeşitli kriterlere uygun şekillerde puan toplar, görev almak istedikleri okulları tercih eder ve puan üstünlüğüne göre tercih ettikleri okullarda görevlendirilirler. Diğer bir deyişle puanı yüksek olan yönetici daha popüler okullarda görev alırken, puanı daha düşük yöneticiler daha az tercih edilen okullarda görev almaktadır. Okulların popülerliği ise okulun bulunduğu muhit, öğrenci sayısı, öğretim şekli, veli profili, okul imkanları, bina kapasitesi ve İstanbul özelinde ulaşım imkanları gibi özellikler açısından değerlendirilmektedir. Araştırmanın uygulandığı okullar 2 farklı sosyoekonomik düzey mahallede bulunmaktadır. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulların (Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu, Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu, Beyoğlu Cihangir Münir Özkul Ortaokulu) özellikleri değerlendirildiğinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullara göre (Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu, Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu, Beyoğlu Dr. Tevfik Sağlam Ortaokulu) daha popüler okullar olduğu söylenebilir. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulları daha yüksek puanlı, diğer bir deyişle daha yetkin kabul edilen yöneticilerin tercih etmiş olması araştırma bulgusunun nedeni olarak gösterilebilir. Diğer bir ifadeyle üst sosyoekonomik düzey mahallelerde görev alan yöneticiler daha nitelikli yöneticilerdir. Buna göre üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulların yönetici rolleri ortalamalarının alt düzey mahallede bulunan okullardan yüksek olması bu durumla açıklanabilir. Okul yöneticileri rolleri puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanın 'bilgi sağlama', daha sonra sırasıyla 'karar verme' ve 'bireyler arası rol' puanları olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin sırasıyla 'bilgi sağlama', 'karar verme' ve 'bireyler arası' rollerinde başarılı oldukları düşünülebilir. Öğrencilerin iyi oluş ortalamaları okul bazında değerlendirildiğinde; 'evin ve ailen', 'sahip olduğun şeyler', 'arkadaşların ve tanıdıkların', 'yaşadığın çevre', 'zamanını nasıl kullanıyorsun', 'kendin hakkındaki duygular' ile 'hayatın ve geleceğin' alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar vardır. Buna göre; evin ve ailen, sahip olduğun şeyler, yaşadığın çevre ve hayatın ve geleceğin boyutlarında; Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu, arkadaşların ve tanıdıkların, kendin hakkındaki duygular alt boyutunda Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu, 'zamanını nasıl kullanıyorsun' alt boyutunda ise Beyoğlu Cihangir Münir Özkul Ortaokulu öğrencilerinin ortalama puanları anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Öğrencilerin okullarının, iyi oluş ortalamalarıyla ilişkisini incelemek üzere yapılan regresyon analizine göre; okulların 'evin ve ailen' ve 'yaşadığın çevre' alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı bir etkisi vardır. Okulların sahip olduğun şeyler, hayatın ve geleceğin alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak düşük düzeyde anlamlı bir etkisi vardır. Ataşehir Emlak Konut Ortaokulu öğrencileri 'evin ve ailen', 'sahip olduğun şeyler', 'yaşadığın çevre', 'hayatın ve geleceğin' alt boyutlarında en yüksek puanlara sahiptir. Bu durum, okulun çalışma grubu içindeki en yüksek sosyoekonomik düzey mahallede bulunması, öğrencilerin iyi ve güvenli bir ortamda olduklarını hissetmeleri, yaşam kalitelerinin daha yüksek olması, gelecekle ilgili daha olumlu düşünceleri olduğunu düşündürmektedir. Ataşehir Mustafa Öncel Ortaokulu öğrencileri 'seninle ilgili', 'kendin hakkındaki duygular', 'hayatın geleceğin' bölümlerinde en düşük ortalamaya sahiptir. Ataşehir İlçesi alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan bu okul; sanayi bölgesine yakın, ulaşımı son derece zor ve ilçe merkezine oldukça uzak bir konumdadır. Okulun öğrenci sayısının fazla olması, 2 farklı okulun aynı bahçe

ve binayı paylaşmaları, öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenememesi öğrencilerin okula aidiyetlerini olumsuz etkiliyor olabilir. Bunun dışında okulda İngilizce hazırlık sınıfı uygulanması ve bu uygulamanın öğrencileri baskı altında hissettirmesi gibi nedenler sayılabilir. Öğrencilerde başarı kaygısı yüksektir. Öğrenciler okul servisi sorunları ve okulun konumundan dolayı ders dışı etkinliklere katılamamakta, maddi durumları yeterli olmadığı için okul dışında eğitim eksiklerini giderememektedir. Öğrenciler dersleri ile ilgili destek alamadıkları için kendi imkanları ile başarılı olmaları gerektiğinden bu durum öğrenci üzerinde yoğun baskı oluşturarak onların kendi hakkındaki duyguları ve gelecekleri hakkında olumsuz düşüncelerine neden olabilir. Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu öğrencileri 'okul' bölümünde en düşük ortalamaya sahiptir. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan bu okul, yeşillikler içerisinde ve sakin bir bölgede bulunmaktadır. Okul genelinde sportif çalışmalara ağırlık verilmekte, öğrenciler akademik başarının yanında sosyal etkinliklere de katılmaya özendirilmektedir. Okulun bu bölümde düşük not almasına neden olarak yapılandırılmış görüşmede öğrencilerin dile getirdikleri 'okulun çok disiplinli olması', 'okul kuralları' düşünülebilir. Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu öğrencileri 'arkadaşların ve tanıdıkların' ile 'kendin hakkındaki duygular' alt boyutunda en yüksek puanları almışlardır. Beykoz İlçesi alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan bu okulda aynı mahallede yaşayan, akraba veya kuzen olan, uzun yıllardır bir arada yaşayan ailelerin çocukları eğitim görmektedir. Bu durum öğrencilerin arkadaş çevrelerini daha olumlu değerlendirmelerine ve aidiyet hissi duymalarına yol açmış olabilir. Tüm bölümlerde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullar yüksek ortalamaya sahipken, 'arkadaşların ve tanıdıkların', 'kendin hakkındaki duygular' bölümlerinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu en yüksek puanı almıştır. Buna göre bu okul öğrencilerinin sosyal çevrelerine aidiyet duygularının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Beyoğlu Cihangir Münir Özkul Ortaokulu öğrencileri 'zamanımı nasıl kullanıyorsun' bölümündeki en yüksek ortalamaya sahiptir. Beyoğlu İlçesi üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan bu okul, İstanbul genelinde tüm etkinliklerin merkezi kabul edilen bir bölgededir. Öğrencilerin okul içinde ve dışındaki ders dışı etkinliklere katılmaları, okulun konumu sayesinde diğer okul öğrencilerine göre çok daha kolaydır. Bu durum öğrencilerin herhangi bir zaman planlaması yaparken daha avantajlı durumda olmaları nedeniyle zamanlarını daha etkili kullanabildikleri için okul puanının yüksek olduğunu düşündürmektedir. Beyoğlu Dr. Tevfik Sağlam Ortaokulu öğrencileri, 'evin ve ailen', 'sahip olduğun şeyler', 'yaşadığın çevre', 'zamanı nasıl kullanıyorsun' bölümlerinden en düşük ortalama puanları almışlardır. Beyoğlu ilçesi alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan bu okul, parçalanmış veya göçle gelen yabancı ailelerin yoğunlukta olduğu, fakir ve asayiş sorunlarının sıkça yaşandığı bir bölgededir. Bu durum 'evin ve ailen' ile 'sahip olduğun şeyler' puanlarının düşük olmasının nedeni olarak gösterilebilir. Okulun hemen karşısında Polis Merkezi Amirliği bulunmaktadır. Tarihi bir semt olduğu için okul yakınlarında eski tuz ambarları, harabe halinde binalar bulunmaktadır. Okula yaklaşık 300 metre mesafede metro girişi ve dolmuş durakları olduğu için bölgede sürekli bir kalabalık vardır. Öğrencilerin tüm bu etkenler nedeniyle 'yaşadığın çevre' bölümü puanlarının düşük olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan okulların puanı buldukları mahallenin sosyoekonomik düzeyine göre incelendiğinde 'evin ve ailen' bölümünde Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul puanları yüksekken, Beykoz ilçesinde alt sosyoekonomik düzey okul puanları yüksektir. Bunun nedeni olarak bölgenin yoğun olarak Orta ve Doğu Karadeniz kökenli ailelerin yerleşim merkezi olması

ve geniş aile şeklinde yaşamaları olarak düşünülebilir. ‘Sahip olduğun şeyler’ bölümünde ise Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul puanları yüksekken, Beykoz ilçesinde alt sosyoekonomik düzey okul puanları yüksektir. Bu durum, bu bölgedeki ailelerin öğrencilerin ihtiyaçlarını gidermede daha özverili olduklarını düşündürmektedir. ‘Arkadaşların ve tanıdıkların’ bölümü ortalama puanları incelendiğinde Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerinde alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulların, üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullardan yüksek puan aldığı görülmektedir. Alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin daha ön planda olduğu söylenebilir. Bu durum nitel araştırma sonuçlarında da gözlemlenmiştir. Alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullardaki öğrenciler okulda kendilerini mutlu eden etken olarak ‘arkadaşlar’ ifadesini daha sık kullanmışlardır. Üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencileri ise bu durumu ‘öğretmenler’ olarak değerlendirmişlerdir. Beyoğlu ilçesinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul puanları daha yüksektir. Çocuk Dünyası Türkiye Raporu (2019) sonuçlarına göre İstanbul genelinde alt sosyoekonomik düzey mahallede yaşayan çocukların ‘arkadaşların ve tanıdıkların’ bölümü puan ortalamaları üst sosyoekonomik düzey mahallede yaşayan çocukların puan ortalamalarına göre daha düşüktür. Bu durum araştırmamızın sonuçlarıyla çelişmektedir. ‘Yaşadığın çevre’ bölümünde Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencileri daha yüksek puan almışken, Beykoz ilçesinde ise alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencilerinin puan ortalamaları daha yüksektir. Bu bölgedeki öğrencilerin çevreleriyle daha yakın bir ilişki içerisinde olmaları bu durumun göstergesi olarak kabul edilebilir. ‘Okul’ bölümünde ise Ataşehir ilçesinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencileri yüksek puan almışken, Beykoz ve Beyoğlu ilçelerinde ise alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda öğrenim gören öğrenciler daha yüksek puan almıştır. Bu durum alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulda öğrenim gören öğrencilerin okullarını daha olumlu bir bakış açısıyla değerlendirdiklerini düşündürmektedir. Başka bir deyişle alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul öğrencileri okullarına karşı daha pozitifdir. Bunun nedeni olarak Ataşehir İlçesi alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulda İngilizce hazırlık sınıfının bulunması ile Beyoğlu üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulda bahsedilen yoğun disiplin kuralları vb. uygulamalarının öğrenci memnuniyetini ve başarı algısını düşürmesi olabilir. Bu sonuç Türkoğlu’nun (2012) çalışmasında farklı sosyoekonomik düzeye sahip okulların öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları arasında üst sosyoekonomik düzeye sahip okullardaki öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar olduğunu ifade ettiği çalışmasıyla uyumsuzdur. ‘Zamanını nasıl kullanıyorsun’ bölümü puanları incelendiğinde Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullar daha yüksek puana sahipken, Beykoz ilçesinde ise alt sosyoekonomik düzey mahallede yer alan okulun öğrenci puan ortalamaları daha yüksektir. Bu durumun nedeni olarak Ataşehir İlçesi üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulun yoğun ders dışı etkinlikleri ile Beyoğlu üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulun konumu gereği pek çok etkinliğe yakın olması gösterilebilir. ‘Seninle ilgili’, ‘kendin hakkındaki duygular’, ‘hayatın ve geleceğin’ bölümlerinde Ataşehir ve Beyoğlu ilçelerindeki üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okul ortalama puanları daha yüksekken, Beykoz ilçesinde ise alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulun puanları daha yüksektir. Genel olarak bakıldığında ‘evin ve ailen’, ‘sahip olduğun şeyler’,

‘yaşadığın çevre’, ‘zamanını nasıl kullanıyorsun’, ‘kendin hakkındaki duyguların’, ‘hayatın ve geleceğin’ bölümü puanlarının üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulun öğrencilerinde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ‘arkadaşların ve tanıdıkların’, ‘okul’ ve ‘seninle ilgili’ bölümleri ortalama puanlarının, alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulun öğrencilerinde daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin iyi oluş ölçeğinden aldıkları puanların sosyoekonomik duruma göre değişiklik yaratıp yaratmayacağını anlamak üzere yapılan T-Testlerine göre; ‘sahip olduğun şeyler’ ve ‘yaşadığın çevre’ alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar vardır ($p < .05$). Bu anlamlı farklılaşmalar üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okullarda eğitim gören öğrencilerin aldıkları ortalama puanlardan kaynaklanmaktadır. Okulların bulunduğu mahalle sosyoekonomik düzeyinin, öğrenci iyi oluş ortalamalarıyla bir ilişkisi olup olmadığını anlamak üzere yapılan regresyon analizlerine göre; okulların bulunduğu mahalle sosyoekonomik düzeyinin, ‘sahip olduğun şeyler’ ve ‘yaşadığın çevre’ alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak düşük düzeyde anlamlı bir etkisi vardır. ‘Okul Yönetici Rollerini Ölçeği’ ile ‘Uluslararası Çocuk İyi Oluş Ölçeği’ arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılan analizlerde; ‘Okul Yönetici Rollerini Ölçeği’ ‘Bireyler Arası’ alt boyutu ile ‘Uluslararası Çocuk İyi Oluş Ölçeği’ ‘Kendi Hakkındaki Duygular’ boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) ve negatif yönlü ($-.258$) ilişki vardır. Okul yöneticilerinin ‘Bireyler Arası’ alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça öğrencilerin ‘Kendi Hakkındaki Duygular’ boyutunda alınan puanlarda azalma yaşanacaktır ve bu azalmanın oranı da $.258$ kadardır. Bu sonuca göre öğrencilerin iyi oluşu yöneticilerin bireyler arası rollerinden olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu durumu şu şekilde değerlendirmek mümkündür. Okullarda yöneticilerin ortaya koyduğu her davranış astları tarafından gözlenebilen etkinliklerdir (Bursalıoğlu, 2002). Bunun yanında engellemeler ve astlara endişe veren tutumlar da liderlik alt rolüyle ilgilidir (Mintzberg, 2009). Bireyler arası roller yöneticilerin konumundan kaynaklanan rollerdir. Bu roller, yöneticilerin sosyal yeteneklerinin ön plana çıktığı etkinlikleri içerir. Bu etkinliklerin özellikleri yöneticinin pozisyonu ve yetkisiyle ilgilidir ve bireyler arası ilişkilere dayanır. Araştırmaya katılan öğretmenler bireyler arası boyutu değerlendirirken; yöneticilerin üstün başarı gösteren öğretmenleri ödüllendirmesini, okul çalışanlarının gelişimine desteklerini, okul çalışanlarıyla kurduğu iletişimin etkililiğini, okul amaçları için çalışanları etkileme yeteneğini, yöneticinin çalışanları motive edecek yeni hedefler belirleyebilmesini, kendi çalışanları ve diğer kurumlar arasında adeta bir köprü görevi görüp görmediğini değerlendirmişlerdir. Öğretmen gözüyle bakıldığında bireyler arası rolü gelişmiş bir yönetici çalışkan, etkili ve öğretmenlerini de başarılı olmaya teşvik eden bir yönetici profili çizmektedir. Bilindiği gibi ülkemizde okullar temelde akademik başarılarıyla değerlendirilmektedir. Başarılı bir okul yöneticisinin, akademik başarıyı yüksek bir okul oluşturması beklenmektedir. Bu başarıyı yakalamak için okulun öğrencileri mümkün olan en üst düzeyde başarılı olmalıdır. Yönetici okul başarısını sağlamak için ise öğretmenlerinin performanslarını yükseltmesini isteyecektir. Yönetici öğretmen performansını değerlendirirken göz önünde bulunduracağı temel ölçüt öğrencilerin dersteki, sınavlardaki başarıları olacaktır. Bu durumda eğer öğrencilerin başarıları istenen düzeyde olmazsa öğretmen de yetersiz görünecektir. Doğal olarak öğretmenler ve okul yöneticilerinin okulda akademik başarıyı sağlamak ve artırmak için öğrencileri mümkün olan her şekilde motive etmeleri gerekecektir. İşte okullardaki bu başarı beklentisinin öğrenciler üzerinde baskı yarattığı ve öğrencinin kendisi hakkındaki duygularını olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Araştırmaya katılan öğrenciler ‘kendin

hakkındaki duyguların' bölümünde kendilerini ne kadar güvende hissettiklerinden, kapasitelerini ortaya koyabilme algılarından, okul dışında yaptıkları şeylerden, gelecekle ilgili umutlarından, son 2 haftadır ne kadar mutlu hissettiklerinden, hayatlarıyla ilgili memnuniyetlerinden ve son olarak sahip oldukları çocuk haklarıyla ilgili düşüncelerini ifade etmişlerdir. Buna göre bireyler arası yönetici rollerinin öğrencilerin 'kendin hakkındaki duyguların' puanlarını nasıl olumsuz etkileyebileceğini incelediğimizde araştırmamızın nitel çıktılarını incelemek faydalı olacaktır. Araştırma nitel bölümünde bahsi geçen 'okulda kendini değerli hissediyor musun?' sorusuna 60 katılımcı öğrenciden 43 kişi 'evet' 15 öğrenci 'hayır' cevabını vermiştir. Bir başka ifadeyle katılımcı öğrencilerin 1/3'ü okulda kendini değersiz hissetmektedir. Bu oldukça ciddi bir orandır. Yine nitel bölümünde öğrencilere yöneltilen 'okulun hayatına olumlu ya da olumsuz etkisi nasıl?' sorusuna verdikleri cevaplarda 'yetersiz hissetmeleri', 'başarısız hissetmeleri', 'sınavlar yüzünden strese girmeleri' gibi durumları okulun hayatlarına olan olumsuz etkisi olarak ifade etmişlerdir. Eğitim sistemimizde maalesef okulun imkanları, öğrenci profili, okulun bulunduğu sosyoekonomik ortam, fiziki şartlar gibi pek çok değişken göz ardı edilerek, tüm okullar eşit imkanlara sahipmişçesine akademik başarı kriterine göre değerlendirilmektedir. Bu başarı oranını artırmak en temelde okul yöneticisinin görevidir. Okul yönetici rolleri puanları incelendiğinde üst sosyoekonomik düzey mahallede bulunan okulların puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Tahmin edileceği gibi bu okulların başarısı da daha yüksektir. Fakat öğrencilerin 'kendin hakkındaki duygular' bölümü ortalama puanları incelendiğinde en yüksek puanı alan okul alt sosyoekonomik düzey mahallede bulunan Beykoz Mehmet Emin Pulatkonak Ortaokulu öğrencilerine aittir. Aynı okulun 'arkadaşların ve tanıdıkların' bölümünde de en yüksek ortalama puanı aldığı görülmektedir. Bu durum başarı beklentisinin yüksek olmadığı öğrencilerin iyi oluşlarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğrenciler yöneticilerin okuldaki sert kural ve uygulamalarından hoşlanmamaktadır. Onlar daha özgür olabilecekleri, daha az bürokratik bir okul hayalini kurmaktadır. Okullarımızın mevcut halleriyle son derece katı bürokratik yapısı, öğrenci gözüyle bakıldığında yaşamlarına olumsuz etki etmektedir. Öğrenciler okullarını daha eğlenceli, daha keyifli zaman geçirebilecekleri ve sevinçle gidebilecekleri ortamlar olarak görmek istemektedirler. Buna göre okullar yalnızca başarılı odaklı olmak yerine öğrencilerin yaşam doyumunu artıracak, sağlıklı şekilde sosyalleşmelerini sağlayacak, yaşam becerilerini geliştirebilecekleri öğrenme ortamları yaratmalıdır. Bu duruma olumlu katkı sağlaması açısından okullarda ve genel olarak eğitim sistemi planlamalarında öğrenci görüşlerine kulak verilmeli, öğrencilerin karar süreçlerinde daha etkin rol almaları sağlanmalıdır.

Kaynaklar

Arslan, Ü., & Kılınç, M. (2019). Important factors in vocational decision-making process. In T. Fidan (Ed.), Vocational identity and career construction in education (pp. 58-77). Hershey, PA: IGI Global. doi:10.4018/978-1-5225-7772-0.ch004.

Aydın, M. (2010). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatipoğlu.

Ben-Arieh, A., Hevener-Kaufman, N., Bowers-Andrews, A., Goerge, R.M., Joo-Lee, B., & Aber, J. L. (2001). Measuring and monitoring children's well-being. Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

Bursalıoğlu, Z. (2015) Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Ankara: Pegem Akademi.

Creswell, J. W. (2009). Research design: Qualitative and mixed methods approaches.

London and Thousand Oaks: Sage Publications.

Çalık, T. (1997). Etkili eğitim yöneticisi. Millî Eğitim Dergisi, 135, 55-58. Ankara: MEB Yayınları.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2015) Sağlık :2020 Eğitim ve Sağlık. https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0003/324615/Health-2020-Education-and-health-through-early-development-en.pdf sayfasından erişilmiştir.

Frones, I. (2008) "Theorizing Indicators: On Indicators, Signs and Trends", A. Ben-Arieh ve I. Fronès I. (eds.) Indicators of Children's Well-Being: Theory and Practices in Multi- Cultural Perspective içinde (ss.17-36). Social Indicators Research Series No. 36, Springer.

Güçlü, N. (1997). Eğitim lideri olarak okul yöneticisi. Millî Eğitim Dergisi, 135, 50-54. Ankara: MEB Yayınları.

Işık, Ş. (2017). Okulda pozitif psikoloji uygulamaları: 12-18 yaş öğrencilerine yönelik grup rehberliği etkinliği. Ankara: Pegem Akademi.

İstanbul Üniversitesi (2017) Mahallem İstanbul. İstanbul: Karakış Basım. <https://www.istka.org.tr/media/131804/mahallem-%C4%B0istanbul.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın

Kaya, Y. K. (1986). Eğitim yönetimi (Kuram ve Türkiye'deki uygulama). (3. Baskı). Ankara: Bilim Yayınları.

Koparal, C., ve Özalp, İ. (2013). Yönetim ve organizasyon. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Kanunu (1973) "1739 Sayılı Kanun", <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2019) Stratejik planı (2019-2023) http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020-03/31150840_stratejik_plan_2019_2023.pdf sayfasından erişilmiştir.

Mintzberg, H. (1971). The nature of managerial work. New York: Harper&Row. Reprinted by Prentice-Hall (1980).

Plano Clark, V. L. ve Ivankova, N. V. (2016). Mixed methods research: a guide to the field. USA: SAGE Publications.

Sibley, D. (1995) "Families and Domestic Routines: Constructing the Boundaries of Childhood", S. Pile ve N. Thrift (der.), Mapping the Subject: Geographies of Cultural Transformation içinde (ss.123-142). London: Routledge.

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) (2009). Doing better for children. Paris: OECD Publications.

Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2005). On becoming a pragmatic researcher: The importance of combining quantitative and qualitative research methodologies. International Journal of Social Research Methodology, 8(5), 375-387. doi: 10.1080/13645570500402447

Top, M. Ş., Özden, S. Y., & Sevim, M. E. (2003). Psikiyatride yaşam kalitesi. Düşünen Adam Dergisi, 16(1), 18-23.

Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2011). İlköğretim okulu öğrencilerinin yönetici ve öğretmen desteği, algılanan şiddet ve okul memnuniyetine ilişkin görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2), 181-199

Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). Mixed methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches. Applied Social Research Methods Series. Volume 46. Thousand Oaks, CA: Sage

United Nations Convention on the Rights of the Child (2013). The State of The World's Children. Florence: 2013.

Tok, T. N., ve Doğan, H. (2019) Okul yönetici rolleri ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması Curr Res Educ, 5(1), 1-12.

Türkoğlu, G. (2012). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul yaşam kalitesine ilişkin algıları (Bursa ili Yıldırım ilçesi örneği). Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.